

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата педагогічних наук, професора Заверико Наталії Віталіївни на дисертаційне дослідження Сторож Вікторії Василівни «Підготовка майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності», представлене на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.05 – соціальна педагогіка в спеціалізованій вченій раді К 12.112.01.у Державному вищому навчальному закладі «Донбаський державний педагогічний університет».

На фоні активного розвитку гуманістичної парадигми в професійній освіті підготовка кваліфікованих фахівців у галузі соціально-педагогічної діяльності, конкурентноспроможних на сучасному ринку праці є одним із пріоритетних напрямів розвитку системи вищої освіти в Україні, затверджених на державному рівні в Національній доктрині розвитку освіти у XXI столітті та в Законі «Про вищу освіту».

Сучасний стан системи вищої професійної освіти в соціально-педагогічній сфері можна охарактеризувати як стан цілеспрямованого пошуку шляхів вирішення проблем, що назріли у суспільстві, та застосування інноваційних підходів, які позитивно зарекомендували себе в практичній роботі. Тому звернення авторки рецензованої дисертації до проблеми підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності не викликає сумніву та є досить умотивованим і актуальним, як з точки зору соціальної, так і з боку суто педагогічної доцільності.

Дисертаційна робота Сторож В.В. актуальна, значуща для теорії соціальної педагогіки та сучасної соціально-педагогічної практики, оскільки в роботі теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови, що забезпечують ефективність підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій.

Взагалі, ознайомившись з роботою Сторож В.В., вважаємо, що вона виконана на високому теоретичному рівні, в ній проаналізовано значний

обсяг джерел з проблеми, автор упевнено оперує багатьма термінами соціальної педагогіки та психології, співвідносить їх і узагальнює, вмie робити критичний і теоретичний аналіз, має свою точку зору на проблему і обґрунтовано її доводить. Робота справляє позитивне враження доказовістю і ґрунтовністю, різноплановим поглядом на проблему підготовки фахівців соціальної сфери, професійною ерудованістю і грамотним науковим стилем.

Науковий апарат дисертаційного дослідження Сторож В.В. в цілому сформовано вірно. Автором проведено ретельний аналіз теоретико-методичних засад процесу підготовки майбутніх соціальних педагогів, з'ясовано сутність феномену підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій, обґрунтовано поняття «соціономічні технології», розкрито структуру підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій та виявлено й експериментально доведено ефективність педагогічних умов підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності.

Створюючи модель підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності, Сторож В.В. поєднує системний, діяльнісний та інтегративний підходи, обумовлює їх застосування педагогічними основами організації процесу професійної підготовки, технологічністю діяльності фахівців соціономічної сфери та сутністю соціономічних технологій. Професійну підготовку майбутніх соціальних педагогів дисертантка розглядає як процес, якому властиві узагальнення професійних установок, знань, умінь та навичок, що спрямовані на соціалізацію особистості. Сутність «підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності» визначається Сторож В.В. як «специфічна робота, побудована на комплексному підході до розв'язання проблем особистості, групи, громадськості з урахуванням їхніх інтересів, потреб у контексті соціальних зв'язків і життя в громаді» (с.44).

Цінним у науковому плані є визначення поняття «соціономічні технології». Дослідниця трактує їх як «сукупність обґрунтованих форм, методів і способів послідовного цілеспрямованого впливу соціальних педагогів на особистість, застосовуваних у спеціально створених умовах і таких, що гарантують досягнення поставленої мети, яка являє собою не тільки надання соціальної допомоги тим, хто потребує допомоги, а й відновлення, збереження чи покращення соціальних прав людей, регулювання відносин особистості в колективі, державними структурами з розв'язання соціальних конфліктів» (с.60). А також визначає їх відмінності від соціальних та соціально-педагогічних технологій. На думку Сторож В.В., соціономічні технології, з одного боку, забезпечують соціальну взаємодію на рівні людина – людина, людина – група, людина – суспільство, а з іншого – інтегрують загальногуманітарні, соціально-педагогічні знання й практику, орієнтують на створення необхідних умов і надання соціально-педагогічного захисту та підтримки людині з метою успішного задоволення потреб у соціокультурній адаптації та самореалізації. (с.61-62).

Безсумнівною науковою новизною роботи є обґрунтовані та експериментально перевірені педагогічні умови підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності, а саме: систематизація та узагальнення знань студентів щодо специфіки використання соціономічних технологій у професійній діяльності; створення технологічно-творчого навчального середовища з метою самореалізації особистості майбутнього соціального педагога; залучення студентів до реалізації теоретичних знань й практичних умінь використання соціономічних технологій у процесі соціально-педагогічної практики.

Упровадження названих умов знайшло відображення в розробленій Сторож В.В. експериментальній моделі підготовки майбутніх соціальних педагогів, яка містить такі складові: мету, структурні компоненти,

педагогічні умови, рівні професійної підготовки, етапи реалізації та результат.

Цілеспрямована робота з підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності здійснювалась під час інтеграції навчальних дисциплін «Соціальна педагогіка», «Технології соціально-педагогічної роботи», «Етика соціально-педагогічної роботи» та елективного курсу «Соціономічні технології в роботі соціального педагога». Модель підготовки майбутніх соціальних педагогів реалізовувалась у три етапи: когнітивно-мотиваційний (застосовувались лекції, семінари, практичні заняття, самостійна робота); емоційно-технологічний (включав творчі практичні завдання, тренінг); рефлексивно-діяльнісний (соціально-педагогічну практику, консультативну роботу, вправи, завдання, тренінг тощо).

Експериментальна перевірка педагогічних умов підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності проведена і описана грамотно, з виділенням етапів, відповідних методів і методик дослідження, з наведеними результатами та їх аналізом. Значну увагу автор приділяє констатувальному етапу експериментальної роботи, ґрунтовно описує його результати, застосовує кількісний і якісний аналіз, методи математичної статистики. Для перевірки ефективності впроваджених умов було використано модифікацію t-критерій Стьюдента (за В.С.Івановим).

На позитивну оцінку заслуговують представлені в дисертаційній роботі додатки, які містять ґрунтовний діагностичний інструментарій дослідження, робочу програму навчальної дисципліни «Соціономічні технології в роботі соціального педагога».

Серед позитивних сторін проведеного дослідження слід відзначити широку апробацію основних положень дисертації – 11 конференцій різного рівня і географії.

Структура роботи Сторож В.В. відповідає вимогам, що висуваються до кандидатських дисертацій. Новизна дослідження полягає у тому, що авторкою вперше визначено поняття «соціономічні технології» та «підготовка майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності», обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічних умов підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності, удосконалено форми та методи підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності; подальшого розвитку набули наукові уявлення про зміст підготовки соціальних педагогів та критерії, показники, рівні готовності майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності.

Практичне значення дослідження полягає в оновленні та доповненні змісту теоретичної підготовки майбутніх соціальних педагогів, зокрема удосконалено зміст навчальних дисциплін основних циклів підготовки, соціально-педагогічної практики, розроблено методичку діагностики рівнів готовності майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності; елективний курс «Соціономічні технології в роботі соціального педагога».

Результати дослідження можуть бути використані не тільки в процесі підготовки майбутніх соціальних педагогів, а й майбутніх соціальних працівників, в системі післядипломної освіти щодо підвищення кваліфікації практиків соціальної сфери.

Як будь-яке серйозне наукове дослідження, аналізована дисертація не позбавлена недоліків і суперечливих моментів, що дозволяє зробити кілька зауважень і побажань:

1. Вважаємо, що уведені дисертанткою базові поняття «соціономічні технології» є досить широким і важким у сприйнятті, його необхідно подати компактніше

2. На с.62 вживаються означення «фасилітативний» (принципи організації фасилітативного спілкування) та фасилітативний (етапи фасилітативної взаємодії). Чи синонімічні дані визначення? Якщо ні, то в чому їх різниця?

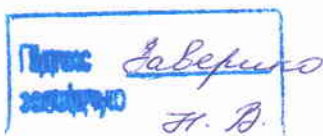
3. В роботі трапляються некоректні покликання, пов'язані з уживанням жіночих і чоловічих прізвищ. Зокрема, дослідницю Пащенко Світлану Юріївну в тексті дисертації подано як особу чоловічої статі (с.24, 26), також мають місце орфографічні та граматичні помилки (с.24,25,52).

Проте зазначені вище зауваження мають дискусійний характер і жодним чином суттєво не впливають на загальне позитивне враження, що справляє представлена до захисту робота.

Підсумовуючи, стверджуємо, що дисертація «Підготовка майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності» є самостійним, завершеним фундаментальним дослідженням актуальної й значущої проблеми та повністю відповідає вимогам пп. 11, 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, вимогам, які ставляться до робіт, поданих на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук, а її автор, Сторож Вікторія Василівна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.05 – соціальна педагогіка.

Офіційний опонент
кандидат педагогічних наук, професор
завідувач кафедри соціальної педагогіки
Запорізького національного університету

Н. В. Заверико

Н. В. Заверико